

Аналітичний департамент НРА «Рюрік» проаналізував статистичну інформацію по банківській системі України за результатами 2013 року. Проведений аналіз дозволив зробити нижченаведені висновки.

Протягом 2013 року до Державного реєстру банків було включено вісім банківських установ. У результаті, станом на 01 січня 2014 року ліцензію Національного банку України на здійснення банківських операцій мали 180 банківських установ (АТ «РОДОВІД БАНК» має ліцензію санаційного банку).

Зважаючи на несприятливе економічне середовище та нестабільну політичну ситуацію у країні, частка іноземного капіталу в українській банківській системі (статутному капіталі банків) протягом року значно знизилась. Так, протягом 2013 року частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків зменшилась на 5,5 п.п. та станом на 01.01.2014 р. складала 34,0%. На дані зміни вплинув вихід з українського ринку австрійської фінансової групи Erste Group у зв'язку з продажем 100% акцій свого українського дочірнього банку АТ «Ерсте Банк», згортання діяльності шведського банку ПАТ «Сведбанк» та кіпрського банку ПАТ «АСТРА БАНК».

У 2014 році стало відомо про продаж італійською групою *Intesa Sanpaolo* Правекс банку української *GROUP DF*, що, в свою чергу, належить Дмитру Фірташу, а також завершилась угода з придбання Банку Кіпру російським Альфа банком. При цьому планується завершення продажу Марфін Банку¹ (покупець Микола Лагун, власник ПАТ «ДЕЛЬТА БАНК»). Наразі триває процес злиття дочірніх структур *Unicredit Group* – ПАТ «Укрсоцбанк» та ПАТ «Унікредитбанк». Триває процес злиття ПАТ «ФІДОКОМБАНК» та ПАТ «ФІДОБАНК».

Станом на 01 січня 2014 року структура власності активів банківської системи України була представлена наступним чином: банки з приватним українським капіталом складають 56%; банки з іноземним капіталом (крім російських) – 15%, банки з російським капіталом – 11%; державні банки – 18%.

Протягом 2013 року чисті активи банківської системи України збільшились на 13,4% (150,9 млрд. грн.) та станом на 01.01.2014 р. становили 1 278,1 млрд. грн. Зростання активів протягом 2013 року відбувалося переважно за рахунок нарощення клієнтського кредитного портфеля (збільшився на 96 075 млн. грн., у т.ч. збільшився обсяг кредитів, наданих суб'єктам господарської діяльності на 89 575 млн. грн.) та вкладенням значного обсягу коштів в ОВДП, що пояснюється обмеженою кількістю надійних позичальників та можливістю за рахунок ОВДП регулювати власну ліквідність.

Певною мірою, активізації нарощення клієнтського

кредитного портфеля порівняно з минулим роком сприяло значне залучення строкового ресурсу (переважно від населення) та зниження вартості гривневого ресурсу за банківськими вкладами, що, в свою чергу, спричинило зниження відсоткових ставок за кредитними операціями.

В цілому, варто відзначити, що банківська система України протягом 2013 року функціонувала в умовах достатньо стабільної гривневої ліквідності, про що свідчить середньорічне значення суми коштів, розміщеної на коррахунках (за 2013 рік – 25 318,55 млн. грн. проти 19 609,58 млн. грн. за підсумками 2012 року).

Варто зауважити, що протягом всього 2013 року офіційний валютний курс гривні до долара США залишався без змін на рівні 7,993 грн./дол. США. При цьому, для підтримання валютного курсу на незмінному рівні Національним банком України регулярно протягом 2013 року здійснювались валютні інтервенції в обсязі 3 145,6 млн. дол. США.² (7 499 млн. дол. США за 2012 рік). Така політика призвела до того, що протягом 2012-2013 рр. обсяг міжнародних резервів зменшився на 35,79% (11 378,9 млн. дол. США.) та станом на 01 січня 2014 року складає 20 415,7 млн. дол. США.

Станом на 01.01.2014 р. обсяг зобов'язань БСУ складає 1 085,5 млрд. грн. Основною складовою зобов'язань банківської системи України є портфель коштів клієнтів – 61,6%. Стабілізація гривневої ліквідності фінансової системи в 2013 році призвела до зниження відсоткових ставок за банківськими вкладами.

Впродовж 2013 року обсяг портфеля коштів клієнтів збільшився на 18,02% (102 121 млн. грн.) та станом на початок січня 2014 року складав 668 674 тис. грн. Основною складовою клієнтського портфеля є кошти населення, за строковим характером переважали короткострокові депозитні вклади строком до 1 року³, за валютною структурою – приріст депозитної бази відбувався в національній валюті. Втім, варто зауважити, що обсяг та частка довгострокових депозитів є також вагомими. Розширення депозитної бази сприяло зростанню грошової маси, обсяг якої з початку року збільшився на 17,2% – до 906,3 млрд. грн.

Протягом 2013 року валютний клієнтський портфель зменшився на 2,19%, при чому існує можливість продовження даної тенденції. Причиною цього є політична нестабільність та девальваційні очікування громадян, та як наслідок – недовіра до національної валюти, що, в свою чергу, зумовлює значний інтерес до скуповування готівкової іноземної валюти та вилучення валютних депозитних вкладів. Обсяг готівки, що перебуває поза банківською системою протягом 2013 року, збільшився на 16,8% – до 237,5 млрд. грн.

За результатами 2013 року власний капітал банків збільшився на 13,75% (23 279 млн. грн.). Рівень покриття

¹ За даними ЗМІ.

² Сальдо валютних інтервенцій.

³ Включаючи кошти на вимогу.

власним капіталом активів та кредитно-інвестиційного портфеля є прийнятним та становить 15,07% і 19,17% відповідно.

Фінансовий результат банківської системи за 2013 рік, згідно інформації, розміщеної на офіційному сайті НБУ, був позитивним. Станом на 01.01.2014 р. банки отримали чистий прибуток в розмірі 1 436 млн. грн. Однією з причин нарощення прибутків БСУ є введення в дію з початку 2013 року постанови НБУ №23, яка, в свою чергу, змінила правила формування резервів за активними операціями КБ. В результаті цього в комерційних банків з'явилась можливість зменшити обсяг встановлених резервів під активні операції. Найбільш прибутковим банком за результатами 2013 року був ПРИВАТБАНК (1 873,39 млн. грн.), а найбільш збитковим – ПРОМІНВЕСТБАНК (-2 575,27 млн. грн.).

За результатами проведеного аналізу кредитних рейтингів банків України, Серед 180 банків України, які подають фінансову звітність до НБУ, більше половини банків (117 банків або 65% від загальної кількості) на кінець 2013 року мали довгострокові кредитні рейтинги позичальників.

25 вересня 2013 року міжнародне рейтингове агентство «Moody's» в черговий раз знизило кредитні рейтинги 12 українських банків за Національною рейтинговою шкалою. Це пов'язано зі зниженням кредитного рейтингу державних облігацій України до рівня Саа1, що, за правилами «Moody's», встановлює верхню межу для рівня кредитного рейтингу окремого банку-резидента.

Незважаючи на можливість отримання додаткових конкурентних переваг, велика кількість невеликих банків (IV група за класифікацією НБУ) не використовує кредитний рейтинг як інструмент підтвердження фінансової репутації позичальника, урізноманітнення джерел та інструментів запозичення, зниження вартості їх обслуговування (лише половина банків IV групи має довгострокові кредитні рейтинги). При цьому переважна більшість кредитних рейтингів банків України визначена на рівні uaBBB (59% від загальної кількості).

Станом на 27.01.2014 р. НРА «Рюрік» підтримує 17 довгострокових кредитних рейтингів банків, один з яких належить до II групи банків, три з яких належать до III групи банків, 13 – до IV групи. Серед цих рейтингів один підтримується на рівні uaA- (ПАТ «АКТАБАНК»), 3 – на рівні uaBBB+, 12 – на рівні uaBBB.

Враховуючи, що уповноваженими національними рейтинговими агентствами усього підтримується 115 довгострокових кредитних рейтингів банків, частка НРА «Рюрік» на ринку рейтингових послуг в даному сегменті складає близько 15%.

Підготовлено аналітичним департаментом НРА «Рюрік» на основі офіційних даних Національного банку України (режим доступу: www.bank.gov.ua).

Повна версія аналітичного огляду банківської системи України розміщена у вільному доступі на офіційному сайті Агентства (www.rurik.com.ua).

Відповідальний за випуск:

Директор з розвитку НРА «Рюрік»,
к.е.н., Долінський Леонід Борисович, тел. (044) 383-04-76;

Відповідальний аналітик:

Фінансовий аналітик НРА «Рюрік»
Першин Дмитро Олександрович, тел. (044) 484-00-53 (вн. 117).

ТОВ «РЮРІК»

☒ 04053 Україна, м. Київ, вул. Артема, 52а
+38 (044) 383-04-76, +38 (044) 484-00-53
e-mail: info@rurik.com.ua
www.rurik.com.ua